

Ordføreren i..... kommune

Deres ref

Vår ref
200904233

Dato

Etablering av ny modell for forvaltning av verneområder – invitasjon til å delta i nasjonalpark-/verneområdestyrer

Jeg har herved gleden av å invitere kommune til å delta i forvaltningen av verneområdet/verneområdene knyttet til verneplan for

Regjeringen har vedtatt at nasjonalparker og store verneområder skal forvaltes lokalt. Gjennom den nye forvaltningsmodellen for verneområdene som er beskrevet i Miljøverndepartementets budsjettproposisjon for 2010, vil kommunene få forvaltningsmyndighet gjennom deltagelse i politisk sammensatte nasjonalpark- eller verneområdestyrer. En god og aktiv forvaltning av nasjonalparkene og de øvrige verneområdene er avgjørende for å sikre verneverdiene. Oppgaven jeg inviterer dere til å delta i er derfor av sentral betydning for at vi skal nå våre nasjonale og internasjonale mål om å bevare naturmangfoldet.

Jeg ber om at kommunen innen 10. februar 2010 gir tilbakemelding på om kommunen ønsker å delta i forvaltningen av verneområdet/verneområdene som omfattes av nevnte verneplan/verneplaner gjennom nasjonalparkstyre/verneområdestyre.

Bakgrunn

Det er et nasjonalt og internasjonalt mål å stanse tapet av naturens mangfold. Måloppnåelsen er avhengig av flere virkemidler. Vern av områder står sentralt i miljøvernpolitikken både nasjonalt og internasjonalt for å nå dette målet. Måloppnåelsen er imidlertid ikke bare avhengig av at områder blir vernet i medhold av naturmangfoldloven (tidligere naturvernloven), men også av hvordan vi forvalter verneområdene våre. For å sikre en bedre måloppnåelse mener jeg det er særlig viktig

å styrke forvaltningen av verneområdene.

I valget av forvaltningsmodell for nasjonalparkene og de øvrige verneområdene har regjeringen vektlagt at forvaltningen skal være kunnskapsbasert, lokalt forankret og bidra til en mest mulig enhetlig forvaltning. Naturmangfoldloven slår fast at natur skal forvaltes kunnskapsbasert, og at forvaltningen skal bygge både på vitenskaplig og erfaringsbasert kunnskap. Nasjonalparkene og de øvrige verneområdene er vår aller mest verdifulle natur, noe som stiller ekstra krav til en kunnskapsbasert forvaltning.

På denne bakgrunn har Regjeringen gjennom Miljøverndepartementets budsjettproposisjon (Prop.1 S (2009-2010), s. 218-226) lagt fram en ny modell for forvaltning av verneområdene. Den nye modellen omfatter både store verneområder som nasjonalparker og landskapsvernområder, verneområder i sammenheng som grenser opp mot hverandre, og forvaltning av små verneområder.

Jeg vil i denne omgang ha fokus på nasjonalparkene, andre store verneområder og verneområder i sammenheng som grenser opp mot hverandre. Miljøverndepartementet vil i eget brev på et senere tidspunkt komme tilbake til forvaltningen av de små områdene.

Ny forvaltningsmodell for nasjonalparker og store verneområder

Nasjonalpark-/verneområdestyre

Den nye forvaltningsmodellen innebærer at nasjonalparker, andre store verneområder og verneområder i sammenheng skal forvaltes av et interkommunalt, politisk sammensatt *nasjonalpark-/verneområdestyre*, senere omtalt som *styre*, bestående av en representant fra hver av de berørte kommunene i tillegg til en fra berørt(e) fylkeskommune(r). I områder med samiske interesser skal også Sametinget oppnevne representant(er) til styret. Styret skal sørge for en helhetlig og kontinuerlig forvaltning på tvers av administrative grenser og innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften for det enkelte verneområdet.

Faglig rådgivende utvalg

Et tett og konstruktivt samarbeid med de ulike brukerinteressene i verneområdene er helt nødvendig for å få til en god forvaltning. Styret skal derfor samarbeide med andre berørte parter gjennom et bredt sammensatt *faglig rådgivende utvalg* bestående av bl.a. grunneiere, andre særlig berørte offentlige organer, som for eks. villreinnemnd, fjellstyrer, næringsliv, frivillige organisasjoner, bl.a. natur- og miljøvernorganisasjoner, og samiske interesser der det er relevant.

Nasjonalpark-/verneområdeforvalter

Sekretariatet for styret utgjøres av *nasjonalparkforvalter/verneområdeforvalter*. Forvalteren skal ansettes av fylkesmannen. Gjennom sin tilknytning til fylkesmannens fagmiljø vil forvalteren bidra til et bredere kunnskapstilfang i forvaltningen av verneområdene. Ansettelsen av forvalteren vil skje i nær dialog med styret.

Forvalteren vil være underlagt verneområdestyret i forhold knyttet til forvaltningen av verneområdet. Forvalteren skal fortrinnsvis ha sin kontorplassering geografisk i nær tilknytning til det/de aktuelle verneområdet/verneområdene. Målet er at forvalteren skal inngå i et faglig fellesskap gjennom oppbygging av lokale/regionale forvaltningsknutepunkt som der det er hensiktsmessig, blir knyttet til nasjonalparksentre eller andre typer naturinformasjonssentre. Forvalteren forutsettes her samlokalisert med andre fagpersoner knyttet til verneområdet, som for eksempel personell fra Statens naturoppsyn (SNO) og naturveiledere. Fjellstyrene kan også være aktuelle partnere i et slikt fellesskap.

Etablering av ny forvaltningsmodell

Miljøverndepartementet har som mål å etablere den nye modellen for de kommunene som ønsker det i løpet av 2010.

Første ledd i etableringen vil være å opprette styre for nasjonalparker og andre store verneområder og verneområder i sammenheng som grenser opp mot hverandre. Prioritet vil bli gitt til de områdene som har vært med i forsøksordningen og de senest etablerte nasjonalparkene/større verneområdene. For enkelte av nasjonalparkene vil det bli vurdert inntil videre å videreføre særskilte forvaltningsordninger som er etablert. For alle områder vil eksisterende forvaltningsordninger bli opprettholdt inntil ny modell er etablert.

Når styrene er på plass, vil ansettelse av forvaltere skje så raskt som mulig innenfor gjeldende budsjettammer. Lokalisering av forvaltningsknutepunktene vil bli drøftet med utgangspunkt i innspill fra bl. a. styrene. Inntil knutepunkter er utpekt, vil forvalterne fortrinnsvis bli lokalisert hos fylkesmannen.

Nærmere om nasjonalpark-/verneområdestyrene

Hvilke kommuner ønsker å delta i forvaltningen?

Gjennom dette brevet ber jeg dere som har nasjonalparker eller andre større verneområder, vurdere om dere ønsker å delta i et interkommunalt nasjonalpark-/verneområdestyre. Forvaltningsmyndigheten vil bli delegert til det interkommunale styret, jf. naturmangfoldloven § 62 andre ledd tredje punktum.

De kommunene som ønsker å delta i ordningen, bes gi departementet tilbakemelding om dette innen 10. februar 2010.

Et vilkår for at lokal forvaltning kan etableres, er at flertallet av berørte kommuner som har et eller flere verneområder innenfor sine grenser, ønsker å delta i forvaltningen av verneområdet/verneområdene gjennom et styre som omtalt over.

Dersom flertallet ikke ønsker å forvalte verneområdene gjennom en slik ordning, skal fylkesmannen fortsatt være forvaltningsmyndighet.

Sammensetning av styret

Styret velges av kommunestyrene og skal bestå av en representant fra hver kommune. Styret bør primært bestå av ordførere eller andre folkevalgte/kommunestyre-representanter i kommunen. I tillegg skal fylkestinget/fylkestingene oppnevne politisk(e) representant(er) fra berørte fylkeskommune(r).

Andelen av eventuell samisk representasjon i styret skal vurderes ut i fra områdets betydning for samisk kultur og næringsutøvelse. Dersom kommunen har synspunkter på hvordan den samiske representasjon i styret kan ivaretas, mottar jeg gjerne synspunkter på dette. Miljøverndepartementet vil etter samråd med Sametinget ta den endelige beslutningen om samisk representasjon i de aktuelle styrene.

Det skal også vurderes om et styre kan ha forvaltningsansvar for flere verneområder. Dersom et større verneområde bare omfatter en kommune, kan det eventuelt settes sammen et politisk, kommunalt styre med fylkespolitisk og eventuelt samisk representasjon.

Ved oppnevning av styrene forutsettes det at kravene til kjønnsfordeling, jf likestillingsloven § 21, blir lagt til grunn.

Opprettelse av styrene

Beslutningen om å opprette styrene tas av Miljøverndepartementet. Fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning vil bistå i konstitueringsprosessen av styrene gjennom innkalling til møter, tilrettelegging for valg av leder osv. Jeg tar sikte på at styrene kan etableres fra mars - april 2010.

Styrets oppgaver

Styrets oppgave er å være forvaltningsmyndighet for nærmere bestemte verneområder. I grove trekk innebærer dette å fatte beslutninger knyttet til vernebestemmelsene, gjennomføring av tiltak som tilrettelegging for bruk, informasjons-, og skjøtselstiltak, og i samarbeid med SNO bidra til lokal forankring i gjennomføringen av tiltakene. Der det er aktuelt, skal styret utarbeide og rullere forvaltnings-/skjøtelsesplaner som skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning. I forbindelse med delegering av forvaltningsmyndighet til styrene vil departementet utarbeide en konkret oversikt over ansvar og oppgaver som tillegges styret.

Miljøverndepartementet vil i samarbeid med Direktoratet for naturforvaltning og fylkesmennene bidra med veiledning og opplæring av styrene. Departementet vil senere komme tilbake til opplegget for dette.

Klagebehandling og mulige sanksjoner

Miljøverndepartementet vil være klageinstans for vedtak fattet av styret. Klagesaken vil bli forberedt av Direktoratet for naturforvaltning. Fylkesmannen kan påklage vedtak fattet av styret, jf. naturmangfoldloven § 62.

Fordi forvaltningen av verneområder handler om å oppfylle nasjonale og internasjonale forpliktelser, skal statlige myndigheter gripe inn dersom forvaltningen ikke er i samsvar med naturmangfoldloven og formålet med vernet. Dette kan gjøres ved at statlig myndighet instruerer styret, omgjør vedtak som er truffet eller ved at delegert myndighet trekkes tilbake, jf forvaltningsloven § 35 og naturmangfoldloven § 67.

Nærmere om ansettelse av forvaltere og etablering av forvaltningsknutepunkt

Det legges opp til utlysning og ansettelse av nasjonalpark-/verneområdeforvaltere innenfor de budsjetttrammer som foreligger, så snart styrene er etablert. Det skal etableres god dialog mellom fylkesmannen og styrene i tilsettingsprosessen.

Miljøverndepartementet vil komme tilbake til nærmere konkretisering av denne prosessen.

Jeg forutsetter at forvalterne skal ha god naturfaglig kompetanse. Forvalteren skal bistå styret slik at forvaltningen av verneområdene skjer i samsvar med nasjonale og internasjonale mål og forpliktelser, naturmangfoldloven, verneforskriftene og statlige retningslinjer for forvaltning. Forvalterens kompetanse bør så vidt mulig være tilpasset de enkelte verneområdene.

Det forutsetts at forvalteren inngår i et fagmiljø. Det skal derfor bygges opp lokale/regionale faglige fellesskap knyttet til nasjonalparksentre eller andre typer naturinformasjonssentre hvor forvalteren samlokaliseres med andre fagpersoner knyttet til verneområdet. Miljøverndepartementet vil ta den endelige beslutningen om hvilke eksisterende sentre som skal utvikles til knutepunkt, og hvor det eventuelt skal etableres nye sentre som vil få en knutepunktfunksjon. Departementet vil fatte sin beslutning om lokalisering av knutepunktene bl. a. på bakgrunn av innspill fra styrene.

Økonomiske konsekvenser

Finansiering av ordningen vil skje gjennom bevilgninger over statsbudsjettet. Det forutsettes ikke kommunal finansiering av forvaltningsordningen. Når ordningen er etablert, vil bevilgningene til verneområdeforvaltere bli overført til kap. 1510

Fylkesmennene som øremerkede midler, mens driftsbevilgningene til styrene fortsatt vil sortere under Miljøverndepartementet over budsjettet til Direktoratet for naturforvaltning.

Med hilsen

Erik Solheim

Kopi:

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Kommunal- og regionaldepartementet

Landbruks- og matdepartementet
Olje- og energidepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet
Forsvarsdepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Samferdselsdepartementet
Sametinget
Direktoratet for naturforvaltning
Fylkesmennene
Fylkeskommunene
KS
USS